

Monitoring predizborne kampanje 2012.

Bilten 03

Campaign Watch 2012

Bilten br. 3

17. april 2012.

1. Odluka predsednika Tadića da "skrati" svoj mandat – pri čemu se taj Ustavom nepredvidjeni termin koristi da bi se izbeglo pominjanje reči „ostavka“– u nameri da podstakne kampanju svoje stranke (DS) za parlamentarne izbore, otvara niz pitanja koja se dotiču pravnih, političkih i moralnih načela, ističu posmatrači. Neposredno nakon uručjenja teksta ostavke predsednici Narodne skupštine, g. Tadić je podneo svoju kandidatutru za ponovni izbor na istu funkciju.
2. Zvanična internet prezentacija predsednika Republike (www.predsednik.rs) zatvorena je na dan kad je G. Tadić saopštio svoju odluku o "skraćanju" mandata. Na sajtu sada stoji natpis: "Званична презентација председника Републике Србије неће бити у функцији до избора новог председника." Prezentacija, inače, sadrži informacije ne samo o ličnosti koja je do nedavno obavljala tu dužnost, nego i o ustavnim i zakonskim osnovama, ovlašćenjima, pravima i dužnostima šefa države. Takav postupak upućuje na zaključak da državom upravlja konkretna ličnost, a ne institucija predsednika.
3. Tomislav Nikolić, predsednički kandidat *Srpske napredne stranke* (SNS) izjavio je 12. aprila da se, ukoliko bude izabran na dužnost predsednika, "neće osetiti obavezanim" da se pridržava dogovora o Kosovu, postignutih u dijalogu između Beograda i Prištine.
4. U govoru na jednom predizbornom skupu, predsednik *Socijalističke partije Srbije* (SPS), prvi zamenik premijera i ministar unutrašnjih poslova, Ivica Dačić, zarekao se da će "hapsiti strane investitore" koji srpskim radnicima krše pravo na sindikalno organizovanje.
5. U govoru na zatvorenoj sednici beogradske organizacije *Srpske napredne stranke* (SNS) 29. marta, zamenik predsednika te stranke i njen kandidat za položaj gradonačelnika Beograda Aleksandar Vučić se osvrnuo i na zastupljenost žena na javnim funkcijama. Uvredljivim tonom je izrazio sumnju u sposobnost žena da zauzimaju političke položaje rekavši: "Od sto kandidatkinja SNS, možda njih pet do šest zaslužuje da udje u Parlament". Ovaj njegov iskaz je krišom snimljen i postavljen na *YouTube*.

6. Učestvujući 15. uprila u veoma gledanoj emisiji TV B92 "Utisak nedelje", potpredsednica SNS Jorgovanka Tabaković je, zamoljena da iznese stav o generalu Ratku Mladiću, izjavila: "Istina o Srebrenici nije istražena, a general Ratko Mladić je tragična figura i dobar srpski vojnik. On je zaista bio pošten srpski vojnik i samim tim i heroj".
7. Upravo na Medjunarodni dan Roma, 8. april, meštani Resnika blizu Beograda su održali nasilne demonstracije protiv naseljavanja romskih porodica u kontejnersko naselje u koje su ih gradske vlasti preselile iz jednog od preko 150 nehygijenskih naselja u kojima žive beogradski Romi. 14 policajaca je povredjeno, dvoje teže. Iako je predizborna kampanja u punom jeku – ili, možda, upravo zbog toga – tim povodom niko od političara nije otišao u Resnik da se upozna sa pozadinom tih događaja i iznese jasan stav o njima. Gradonačelnik Beograda je u jednoj izjavi podvukao da protest gradjana Resnika ima obeležja rasizma, ali se ubrzo distancirao od sopstvene izjave.
8. Učesnici izborne trke nastavljaju da se biračima udvaraju neumerenim obećanjima i najavljuvanjem spektakularnih planova ukoliko budu izabrani. Jedan od temelja predizborne kampanje SNS je najava investicija u visini od 100 milijardi eura, dok *Demokratska stranka Srbije* (DSS) najavljuje "potpuno otvaranje" Srbije za saradnju sa Rusijom i deset milijardi eura u ruskim kreditima i investicijama. Predsednik DS Boris Tadić kaže da će, bude li njome vladala njegova stranka, Srbija do 2020. godine sa svim susednim zemljama biti povezana autoputevima. Danas takva veza postoji samo sa Hrvatskom.
9. Dva od kandidata SPS za opštinsku skupštinu u Lazarevcu su direktori rudnika "Kolubara" protiv kojih je tužilac za organizovani kriminal podigao optužnice zbog korupcije, pronevere i zloupotrebe položaja.
10. U intervjuu dnevniku *Politika* 5. aprila, Zorana Marković, direktorka Agencije za borbu protiv korupcije je iznela "opšti utisak" da se učesnici izborne trke "u velikoj meri" pridržavaju odredaba Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije, kojima se zabranjuje korišćenje javnih resursa u predizborne svrhe. Iz te zabrane su, medjutim, izuzeta lica izabrana direktno od gradjana, t.j. 250 poslanika Narodne skupštine i predsednik Republike, kao i lica čija se bezbednost smatra ugroženom na osnovu procene nadležnih službi. Time se objašnjava prisustvo brojnih službenih automobila, policijske pratnje i bezbednosnog osoblja na predizbornim skupovima i sličnim događanjima.
11. Dok parole o socijalnim pitanjima kao što su radna mesta, penzije i zdravstvena zaštita zauzimaju visoka mesta na predizbornim agendama svih stranaka i koalicija – pri čemu dominira populističko udvaranje biračima – upadljivo je odsustvo sadržajnije debate o većini gorućih pitanja koja opterećuju svakodnevni život gradjanki i gradjana. Osim uopštenih stavova namenjenim odnosnim ciljnim grupama, problemi koji se odnose na nezaposlenost, obrazovanje, životnu sredinu, Kosovo i – što je posebno važno – teški teret nasledja ratova iz devedesetih godina prošlog veka, koji

leži u samom temelju nedaća kroz koje prolazi savremena Srbija, nisu prisutni u predizbornom diskursu.

12. Jedan od vodećih kandidata na listi SNS, predsednik *Nove Srbije* Velimir Ilić, zloupotrebio je intervju dat jednoj lokalnoj TV stanici u Čačku i veoma grubo vredjao predsednika DS Borisa Tadića i nosioca liste *Preokret* Čedomira Jovanovića. Nakon bujice uvreda, neosnovanih optužbi i neprijateljskih izjava g. Ilića čačanskoj TV "galaksija" koja je u javnom vlasništvu, lokalna kancelarija *Preokreta* je protiv njega podnela krivičnu prijavu.
13. Uspeh organa gonjenja postignut hapšenjem kriminalne grupe koja je 2008. u oružanoj pljački u Švajcarskoj ukrala na 100 miliona eura procenjenu sliku Pola Sezana, zauzeo je istaknuto mesto u predizbornoj kampanji. U nebrojeno puta ponavljanoj izjavi medijima, ministar unutrašnjih poslova Ivica Dačić se požalio da nije bio obavešen o istrazi, hapšenju grupe i zapleni slike. Taj "previd" se može posmatrati i kao pokušaj da se dovede u pitanje kompetentnost ministra i njegova sposobnost da vodi svoje ministarstvo, što predstavlja direktno osporavanje suštine predizborne retorike g. Dačića i njegove stranke i koalicije, u kojoj se on predstavlja kao "najспособniji i najefikasniji ministar" u Vladi.
14. Grupa of aktivista SNS i *Jedinstvene Srbije* (JS) je u Kučevu uhapšena posle tuče koja je izbila nakon spora o lepljenju predizbornih plakata. Protiv uhapšenih, od kojih je jedno lice pretrpelo teške povrede, a dva lakše, podnete su krivične i prekršajne prijave.
15. Više organizacija uiz Beograda, Niša i Šapca, koje se bave problemima ljudskih prava, demokratije i vladavine zakona, izveštavaju o pojavi da rukovodioci komunalnih i javnih preduzeća, koje su na ta mesta došli na listama vladajućih stranaka, zapošljavaju i na druge načine angažuju velik broj nezaposlenih uz uslov da oni i njihove porodice glasaju za te stranke. Budući da budžetski propisi i nedostatak sredstava u tim gradovima onemogućavaju zapošljavanje i plaćanje novih radnika, novoangažovani radnici se plaćaju iz "donacija" koje dobijaju te stranke. *Asocijacija DUGA* iz Šapca raspolaže informacijom da je zaposlenima u javnim preduzećima i službama prećeno gubitkom posla ukoliko ne glasaju za kandidate koje im sugerše rukovodstvo. Posebno su tom pritisku bili izloženi radnici romske nacionalnosti, zaposleni u *Gradskoj čistoći*. Iako ove informacije potiču iz pouzdanih i verodostojnih izvora, nije ih moguće i zvanično verifikovati, pa stoga ovde nema podataka o strankama, pojedincima i preduzećama i službama o kojima se radi.
16. Jedna od izbornih lista u beogradskoj pštini Zvezdara nosi ime "Grupa gradjana – Tomislav Nikolić". Centralno i lokalno rukovodstvo SNS je taj potez osudilo kao očigledan pokušaj da se nedovoljno pismeni i obrazovani birači zbune i manipulišu isticanjem liste koja nosi ime predsednika i nosioca liste SNS.
17. Aktivisti *Liberalno demokratske partije* (LDP) u Sremskoj Mitrovici izveštavaju da velik broj gradjanki i gradjana koji javno istupaju kao simpatizeri LDP dobijaju "prijateljske savete", upozorenja, pa i pretnje. U akciji "od vrata do vrata", njih obilaze

predstavnicima vladajuće koalicije i upozoravaju ih da "ne bacaju glas" ili im prete gubitkom zaposlenja ukoliko glasaju za *Preokret*.

18. *Srpska radikalna stranka* (SRS) je objavila da će lica koja na njenoj listi budu izabrana u Narodnu skupštinu morati da potpišu menicu na 100.000 eura kao garanciju da neće promeniti poslanički klub. Tom odlukom SRS reaguje na sudsku presudu kojom se obesnažuje ustavna klauzula (iz člana 102) koja odedjuje da su stranke vlasnici poslaničkih mandata svojih predstavnika/ca u Parlamentu. Posmatrači su jedinstveni da je SRS time samo odredila "početnu cenu" poslaničkog sedišta za vreme kad, posle izbora, počne trgovanje mandatima.
19. Jedan sveštenik u Zaječaru je aktivistima Pokreta radnika i seljaka (PRS) zabranio da gradjanstvu dele uskršnja jaja sa stranačkim obeležjima i predizbornim porukama.
20. Kancelarija vladajuće *Demokratske stranke* (DS) u Novom Sadu pogodjena je u noći izmedju 15. i 16. aprila metkom ispaljenim iz nepoznatog pravca. U nezvaničnoj izjavi medijima, jedan predstavnik policije je rekao da se "verovano radi o zalutalom metku" ispaljenom tokom ulične tuče u blizini, dok potpredsednica DS Jelena Trivan insistira da je "linija predjena", te da je metak ispaljen s namerom da se neko ubije".
21. Komesar EU za proširenje Štefan File je 17. aprila u intervjuu za *Radio Slobodna Evropa* otvoreno izrazio "nadu da će gradjani Srbije glasati za političke snage koje se zalažu za članstvo Srbije u EU". Imajući u vidu da je članstvo Srbije u EU jedno od najosetljivijih tačaka političkih sporenja pred izbore, do kojih dolazi izmedju onih (DS i SNS) koji se (nezavisno od toga koliko iskreno) zalažu za njega i onih (DSS i SRS) koji mu se ogorčeno protive, izjavu g. Filea treba smatrati uplitanjem u predizbornu kampanju u Srbiji.